Tuusniemen kunnan kannanotto Suomen valtion tarjoukseen Palokin vesivoimalaitoksen ostamisesta

KH 19.10.2026 § 170
276/00.04.00/2026

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy hanke nimeltä ”Matkailu- ja luontohanke Palokin koskien patojen purku”. Palokin vesivoimalaitoksen omistaa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy. Asia on saanut runsaasti julkisuutta ja kansalaiskeskustelu on ollut vilkasta. Heinäveden Palokin koskien padon purkamisen ja koskien ennallistamisen tavoite on elvyttää uhanalaisia vaelluskalakantoja.

Tuusniemen kunta on osakkaana Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ssä ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:ssä. Kunnan omistusosuudet yhtiöissä ovat (PKS) 1,71 % ja (PKEH) 3,59 %. Kunta käyttää omistajavaltaansa omistusosuuksiensa mukaisessa suhteessa yhtiökokouksissa. Kunta voi esittää edustajiaan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitukseen ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvostoon yhtiöiden yhtiökokouksissa. Yhtiökokoukset päättävät lopulta Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksen ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvoston jäsenet. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvosto puolestaan valitsee Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallituksen.

Teknisesti Palokin vesivoimalaitoksen kaupassa olisi kyse joko yhtiöitettävän tytäryhtiön osakkeiden kaupasta tai liiketoimintakaupasta, jossa Palokin vesivoimalaitos vaihtaisi omistajaa. Palokin mahdollisessa kaupassa päätöksentekovalta on osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksella. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallitus puolestaan päättää siitä, mikä on Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n näkemys Palokin vesivoimalaitokseen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana omistajana. Yhtiöiden hallitukset tekevät päätöksensä itsenäisesti osakeyhtiölain, yhtiöjärjestysten sekä yhtiöiden edun mukaisesti. Tuusniemen kunta yksittäisenä osakkeenomistajana ei voi, eivätkä kaikki osakkeenomistajat yhdessäkään voi tehdä yhtiöiden hallitusten toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Tuusniemen kunta voi ainoastaan esittää oman näkemyksensä ja suosituksensa siitä, miten kunnan käsityksen mukaan yhtiöiden hallitusten olisi perusteltua toimia, ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

Valtioneuvoston kanslia on jättänyt 16.6.2026 päivitetyn tarjouksen Palokin vesivoimalaitoksen lunastamiseksi. Tarjous on toimitettu sekä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:lle että osakkeenomistajille. Tarjouksen sisällön pääkohdat ovat (suorat lainaukset valtion tarjouksesta):

<u>Valtion tarjous: Tytäryhtiömalli</u>

- Vähimmäislunastushinta 40 milj. € (velaton arvo). Selvitysvaiheen jälkeen 2–3 puolueettoman pankkiiriliikkeen arvonmääritys perustuen vesivoimalan käypään arvoon (lunastushinta aina vähintään 40 milj. € arvonmäärityksestä riippumatta).
- Valtio maksaa heti kaupanteon yhteydessä 10 milj. € ennakkomaksun. Loput vähintään 30 milj. € valtio maksaa selvitysvaiheen päätyttyä.
- Yhtiöittämisen yhteydessä valtio saa 10 % omistusosuuden sekä hallituspaikan tytäryhtiöstä.

- PKS omistaa ja ajaa vesilaitoksen tuotantoa normaalisti selvitysvaiheen ajan. Selvitysvaiheen voitonjako tytäryhtiön omistusosuuksien suhteessa.
- Malli olisi PKS:lle mahdollisesti verotehokas (käyttöomaisuusosakkeiden myynti).
- Mikäli voimalaitoksen purku ei olisi toteutettavissa, PKS:lle jää 3 milj. € korvaus ennakkomaksusta.

Tytäryhtiömallissa Palokin vesivoimalaitos kaikkine toimintoineen ja omaisuuserineen siirtyisi perustettavaan tytäryhtiöön, josta valtio omistaisi 10 % ja Pohjois-Karjalan Sähkö Oy 90 %. Mikäli selvitysvaiheen jälkeen päädytään siihen, että Palokin vesivoimalaitos on purettavissa, valtio ostaisi Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n omistaman 90 %:n osuuden perustetusta tytäryhtiöstä. Tämän jälkeen koko Palokin vesivoimalaitos toimintoineen olisi valtion omistuksessa. Tytäryhtiömallissa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n saama kauppahinta Palokin vesivoimalaitoksesta on aina vähintään 40 miljoonaa euroa (pohjahinta). Mikäli selvitysvaiheen jälkeen puolueettomissa arvomäärityksissä päädyttäisiin tätä korkeampaan hintaan, kauppahinta olisi näiden arvonmääritysten perusteella määräytyvä hinta.

<u>Valtion vaihtoehtoinen tarjous: Suora kauppa</u>

- Lunastushinta 30 milj. € edellyttäen, että kauppa toteutetaan v. 2026 aikana.
- Tarjoaa PKS:lle nopean ratkaisun.
- Valtio tarjoaa vesivoimalaa vuokrattavaksi selvitysvaiheen ajaksi.
- Mallissa PKS joutuisi maksamaan myyntivoitosta veron.
- Mikäli purku ei olisi toteuttavissa, voimalaitos saattaa tulla myyntiin.

Tuusniemen kunnanhallitus ja viranhaltijajohto ovat osallistuneet aktiivisesti järjestettyihin Palokki-tilaisuuksiin. Kunta on perehtynyt laaja-alaisesti sekä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n että useiden ulkopuolisten asiantuntijoiden arvioihin Palokin arvonmäärityksestä, Palokin merkitykseen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n tuloksentekokyvylle ja osingoille, energiamarkkinoista, sähkönhinnan kehityksestä, vesivoiman tulevaisuudesta, huoltovarmuudesta, kalatalousveloitteista ja uhanalaisten vaelluskalakantojen ekologisesta tilanteesta.

Palokki -tilaisuuksiin osallistuneiden kalatalousasiantuntijoiden näkemys Palokinkoskien ennallistamisen vaikutuksista vaelluskalakantoihin on ollut optimistinen. Muista julkisista asiantuntija-aineistoista ilmenee myös varovaisempaa kantaa vaelluskalakantojen elvytystoimenpiteiden vaikutuksista ja tuloksista.

Valtioneuvoston kanslian käyttämät asiantuntijat ovat varsin yksimielisesti valtion tarjouksen suuruusluokan oikeellisuuden takana. Sen sijaan PKS:n operatiivisen johdon ja hallituksen näkemys Palokin voimalaitoksen arvosta poikkeaa valtion tarjouksen riittävyydestä merkittävästi. Näkemystään PKS on perustellut omistajilleen sekä julkisesti saatavilla olevilla tiedoilla muun muassa sähköenergian tuottamisen, säätövoiman merkittävyyden ja kysynnän ennustettuihin muutoksiin, että myös yhtiön liikesalaisuuden piirissä olevilla yhtiön liiketoimintaan liittyvillä faktoilla. Yhtiöllä on epäilemättä viime kädessä paras tietämys mm. Palokin voimalaitoksen tuotantoon ja sen tämänhetkiseen kannattavuuteen liittyvissä kysymyksissä. Vaikka käytettävissä oleva informaatio on ollut

periaatteessa riittävää mahdollistamaan strategisen kokonaisarvion tekemisen Tuusniemen kunnan kannan muodostamiseksi, muodostaa PKS:n näkemys perusteluineen kuitenkin selkeän ristiriidan valtioneuvoston kanslian tarjouksen kanssa. Missään vaiheessa ei ole ilmennyt, onko PKS:llä omien sinänsä perusteltujen näkemystensä tueksi ulkopuolisen asiantuntijan lausuntoa. Mikäli sellaista ei ole, tulisi se pikimmiten hankkia tilanteen selkeyttämiseksi, etenkin Palokin voimalaitoksen arvon osalta.

Mikäli valtio pystyy osoittamaan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:lle täysimääräiset ja tosiasialliset Palokki-kompensaatiot, on Tuusniemen kunta valmis käymään jatkokeskusteluja yhdessä muiden Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n omistajien kanssa.

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047

Kj:n päätösehdotus

Tuusniemen kunnanhallitus päättää

1. esittää, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitus ryhtyy viipymättä hankkimaan riippumattoman asiantuntijan näkemystä/lausuntoa Palokin voimalaitoksen hintanäkemyksestään, mikäli sitä ei ole vielä hankittu

2. esittää, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitus pitää kiinni hintanäkemyksestään, mikäli sille on saatavissa riippumattonta asiantuntijatukea;

3. katsoa, että Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n on Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana osakkeenomistajana perusteltua tukea Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksen hintanäkemystä, mikäli sille on saatavissa riippumatonta asiantuntijatukea;

4. evästää Tuusniemen kunnan mandaatilla toimivia Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallituksen jäseniä huomioimaan Tuusniemen kunnan kannan asiassa.

Käsittely

Keskustelun aikana Heimo Räsänen esitti, että koska Pohjois-Karjalan Sähkö Oy ei ole pystynyt esittämään puolueetonta hintanäkemystä 80 miljoonan euron hinnalle:
1, Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n tulisi hyväksyä valtion Palokista tekemä 40 miljoonan euron velaton hinta
2. kannattaa Palokin voimalaitoksen myyntiä ja Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksen tulisi hyväksyä tarjous ja edistää sen viemistä eteenpäin
3. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n tulisi tukea valtion tarjouksen hyväksymistä
4. lopullinen kauppahinta määritetään valtion tarjouksen mukaisesti riippumattomassa ja läpinäkyvässä arvonmääritysprosessissa siten, että kauppahinta on vähintään 40 miljoonaa euroa, jos arvonmääritys todetaan korkeammaksi, se on otettava huomioon kauppahinnassa
5. edellytetään Tuusniemen kunnan edustajia Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:ssa ja Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n yhtiökokouksessa toimimaan edellä esitetyn mukaisesti Palokkia koskevassa asiassa.

Irma Riekkinen kannatti Heimo Räsäsen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana on tehty kannatettu muutosesitys ja hallituksen täytyy äänestää asiassa. Kunnanjohtajan päätösehdotusta kannattavat äänestävät JAA ja Heimo Räsäsen esitystä kannattavat äänestävät EI. Puheenjohtaja ehdotti, että äänestys suoritetaan kädennostoäänestyksenä. Hallitus hyväksyi äänestysmenettelyn.

Äänestyksessä annettii viisi JAA -ääntä (Heikki Smolander, Pekka Martikainen, Olli-Matti Tirkkonen, Eevariitta Jäntti ja Maija Räsänen) ja kaksi EI -ääntä (Heimo Räsänen ja Irma Riekkinen). Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen päätökseksi tuli kunnanjohtajan päätösehdotus.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Minna Koistinen oli esteellisenä poissa kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ajan klo 18:35 – 18:52. Peruste: yhteisöjäävi.